

Bilag 2: Samlet oversigt over alle 13 høringssvar og 6 resuméer til forslag til Viborg Kommunens otte naturhandleplaner

Forslag til de enkelte planer:

- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk.](#)
- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 33 Tjele Langsø og Vinge Møllebæk.](#)
- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 34 Brandstrup Mose.](#)
- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 35 Hald Ege, Stanghede og Dollerup Bakker.](#)
- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 37 Rosborg Sø.](#)
- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 38 Bredsgård Sø.](#)
- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 39 Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber og Mønsted Ådal.](#)
- [Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-21 nr. 40 Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder.](#)

Planforslagene har været i offentlig høring fra den 20. oktober 2016 til den 15. december 2016.

Høringssvar

I forbindelse med offentlighedsperioden er der kommet **13 høringssvar**, alle konkrete for enkelte handleplaner¹, samt **seks resuméer** af statens og Forsvarets plejeplaner:

Høringssvar			
Nr.	Myndigheder, organisationer og personer	Dato for modtagelse	Vedrører handleplan nr.
(1)-(8)	Styrelsen for Vand og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen), Haraldsgade 53, 2100 København, ervin@svana.dk , ldmpe@svana.dk	13.12.16 og 14.12.16	30, 33, 34, 35, 37, 38, 39 og 40
(9)	Jægerne i Skive og Viborg Kommuner, v. Tage Toft, bttoft@mail.dk	13.12.16	30
(10)	Naturstyrelsen Kronjylland, Vasevej 7, 8920 Randers NV, kly@nst.dk	14.12.16	35
(11)	Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste, Arsenalvej 55, 9800 Hjørring, fbe-mns03@mil.dk	20.01.17	37
(12)	Arne Friis Hansen, Enrico Dalgas Vej 9, Sparkær, 8800 Viborg, arnefri-ishansen@mail.dk	12.12.16	38
(13)	Danmarks Naturfredningsforening, Afdeling Viborg, Lokalgruppe Fjends, v. Kaj Madsen, Nygårdsmark 1, Daugbjerg, 8800 Viborg, morten1864@hotmail.com	12.12.16	39
Resuméer			
(14)-(15)	Naturstyrelsen Kronjylland, Vasevej 7, 8920 Randers NV, ild@nst.dk , sra@nst.dk	14.12.16 og 20.01.17	Resuméer til 30 og 35
(16)-(17)	Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste, Arsenalvej 55, 9800 Hjørring, FES-MINA08@mil.dk	11.01.17	Resuméer til 37 og 40
(18)-(19)	Naturstyrelsen Midtjylland, Bjørnkærvej 18, 7540 Haderup, NTJ@nst.dk	20.01.17	Resuméer til 39 og 40

Høringssvar nr. (1) og (8) - til forslagene til naturhandleplanerne for nr. 30 og 40 - var **indsigelser fra Styrelsen for Vand og Naturforvaltning** jf. miljømålslovens § 46 e. Planforslagene kan ikke vedtages endeligt, før der er opnået enighed med Styrelsen for Vand og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) om forslagens indhold, jf. miljømålslovens § 46 e. Indsigelserne blev efter dialog med Miljøstyrelsen **ophævet** med breve af hhv. 15. og 13. februar 2017 (under forudsætning af, at de justerede forslag til handleplaner godkendes).

Forvaltningens bemærkninger og anbefalinger om høringssvar

I den efterfølgende tabel er alle høringssvar til alle planforslag listet op. Under hvert planforslag (1. spalte til venstre) markeres hver indsigelse/bemærkning med et **tal i parentes (1-19)**, som der refereres til efter følgende skabelon: **Resumé** af indsigelsen/bemærkningen i 2. spalte, **Administrative bemærkninger** i 3. spalte og forvaltningens **Anbefalinger** i 4. (højre) spalte.

Ved Byrådets behandling af sagen, vil notatet med høringssvar blive offentliggjort via www.viborg.dk/naturhandleplaner.

Link til Byrådets beslutning om vedtagelse af handleplanerne samt notat med høringssvar vil fremgå af følgende brev, der sendes til parterne.

¹ Derudover er der fra SVANA/MST den 31. januar 2017 - efter høringsperiodens udløb - modtaget en opmærksomhedsskrivelse om SMV-afgørelser om naturplanerne.

Planforslag og nr.	Resumé	Administrative bemærkninger	Anbefalinger
Nr. 30 Lovns Bredning m.m.	Høringssvar vedlagt dagsordenen (som bilag 3): Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) gjorde indsigelse: "Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning finder det ikke tilstrækkeligt beskrevet i handleplanudkastet, hvorledes forslag til handleplan løfter de indsatser til udtagning af kulstofholdige lavbundsjord og sammenhæng i levestederne for området truede ynglefugle, der er beskrevet i indsatsprogrammet, idet oversigten over fordelingen af opgaver, jf. miljømålslovens § 46 a, stk. 1, nr. 3, ikke angiver, hvordan disse indsatser er fordelt mellem de involverede myndigheder indbyrdes... Forslaget til handleplan skal derfor suppleres, så den af-talte opgavefordeling mellem aktørerne fremgår." Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden: "Forslaget til handleplan indeholder en redegørelse for indsatsen. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal imidlertid bemærke, at det er vanskeligt for styrelsen ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens konkrete indsatser for den forudgående periode er realiseret. Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret." "Styrelsen skal gøre opmærksom på, at den nuværende tilskudsordning til forbedring af hydrologi på naturarealer udløber med udgangen af 2017, dog har 2016 været sidste år, der kunne søges til forprojekter. Der er således ikke mulighed for finansiering gennem Landdistriktprogrammet for 2018 - 2020 af nye projekter til forbedring af hydrologi." - Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.	Ad (1) En indsigelse betyder, at Byrådet ikke kan vedtage planforslaget endeligt, før der er opnået enighed med Miljøstyrelsen om forslaget indhold, jf. miljømålslovens § 46 e. Hvis der ikke ved forhandling kan opnås enighed, træffer miljøministeren afgørelse, jf. miljømålslovens § 46 e, stk. 2. - Forvaltningen har i dialog med Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen og nabokommunerne aftalt de nødvendige ændringer, så indsigelsen og bemærkningerne er ophævet (den 13/2-17). Det har følgende konsekvenser for planen: Ad. indsigelsen om den aftalte opgavefordeling indsatser til fordeling og bemærkningen om forbedring af hydrologi: I tabel 6 er der <i>tilføjet</i> en kolonne, som beskriver, hvordan udtagning af kulstofholdige lavbundsjord, sammenhæng i levestederne for området truede ynglefugle og hydrologiindsatsen er aftalt fordelt mellem aktørerne kommunerne, Naturstyrelsen og Forsvaret. Ad. bemærkningerne om redegørelse for indsatsen: I tabellerne 1 og 2 er der <i>tilføjet</i> en kolonne, der henfører de foretagne indsatser til indsatsprogrammet. - De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret	Ad (1): Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres, jf. dagsordenens bilag nr. 7, så indsigelsen og bemærkningerne imødekommes.
	(9) Jægerne i Skive og Viborg Kommuner indsender bemærkning: "Vi anbefaler at jagten på predatorer indgår som en naturlig del af forvaltningen, således at bestanden af fugle får bedre mulighed for at udvikle sig.	Ad (9) ang. jagt: Jagt nævnes ikke i statens naturplan, heller ikke som en kommunal indsats. Området forvaltes via vildtforvaltningsloven, som administreres af staten.	Ad (9): Forvaltningen vurderer, at bemærkningen ikke giver anledning til ændringer i planforslaget.

	Jægerne ønsker at bevare områdernes jagtmuligheder på en bæredygtig måde. Vi foreslår pleje af de lysåbne arealer på engene af hensyn til ynglefuglenes vilkår. Her ses afgræsning som et godt tiltag. Der er kun positive resultater ved afgræsning, som bla. giver en masse insekter og blomster."	Ad (9) ang. pleje: Pleje af enge, herunder græsning, er en væsentlig indsats i handleplanen, som sikrer og fremmer naturtilstanden for både planter, dyr og fugle. Indsatsen er i forvejen beskrevet i handleplanen.	
	(14) Naturstyrelsen har fremsendt resumé af deres plejeplan for området.	Ad (14): Det er et lovkrav , at offentlige lodsejeres - i dette tilfælde Naturstyrelsens - resuméer skrives ind i handleplanen.	Ad (14): Resuméet skrives ind i handleplanen (under Bilag 1).

Planforslag og nr.	Resumé	Administrative bemærkninger	Anbefalinger
Nr. 33 Tjele Langsø og Vinge Møllebæk.	(2) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) fremsætter ikke indsigelse, men bemærker: "... Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret." - Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.	Ad (2): Forvaltningen har i dialog med Miljøstyrelsen aftalt de nødvendige ændringer, så bemærkningerne imødekommes. - Ad. bemærkningen om sammenfatning: I tabellerne 1 og 2 er <i>tilføjet</i> en kolonne, der henfører de foretagne indsatser til indsatsprogrammet. - De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret	Ad (2): Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres , jf. dagsordenens bilag nr. 8, så bemærkningerne imødekommes .

Planforslag og nr.	Resumé	Administrative bemærkninger	Anbefalinger
Nr. 34 Brandstrup Mose.	(3) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) fremsætter ikke indsigelse, men bemærker: "... Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret." "Styrelsen har noteret, at forslag til handleplan indeholder en indsats	Ad (3): Forvaltningen har i dialog med Miljøstyrelsen aftalt de nødvendige ændringer, så bemærkningerne imødekommes. - Ad. bemærkningen om sammenfatning: I tabellerne 1 og 2 er der <i>tilføjet</i> en kolonne, der henfører de foretagne indsatser til indsatsprogrammet. - Ad. bemærkningen om hydrologi:	Ad (3) Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres jf. dagsordenens bilag nr. 9, så bemærkningerne imødekommes .

	for at forbedre hydrologien på naturarealer. Styrelsen skal gøre opmærksom på, at den nuværende tilskudsordning til forbedring af hydrologi på naturarealer udløber med udgangen af 2017, dog har 2016 været sidste år, der kunne søges til forprojekter. Der er således ikke mulighed for finansiering gennem Landdistriktsprogrammet for 2018 - 2020 af nye projekter til forbedring af hydrologi." • Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.	Tabel 6 er tilrettet og <i>tilføjet</i> en kolonne, der fordeler og kvantificerer de planlagte indsatser. • De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret.	
--	---	--	--

<i>Planforslag og nr.</i>	<i>Resumé</i>	<i>Administrative bemærkninger</i>	<i>Anbefalinger</i>
Nr. 35 Hald Ege, Stanghede og Dollerup Bakker	(4) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) fremsætter ikke indsigelse, men bemærker: • "... Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret." • "Styrelsen skal gøre opmærksom på, at den nuværende tilskudsordning til forbedring af hydrologi på naturarealer udløber med udgangen af 2017, dog har 2016 været sidste år, der kunne søges til forprojekter. Der er således ikke mulighed for finansiering gennem Landdistriktsprogrammet for 2018 - 2020 af nye projekter til forbedring af hydrologi. • Styrelsen har desuden noteret, at forslag til handleplan indeholder en indsats til forbedret natursammenhæng. Styrelsen skal gøre opmærksom på, at denne indsats ikke indgår i Natura 2000-planens konkrete indsatser, og at tilskud fra Landdistriktsprogrammet til at skabe forbedret naturmæssig sammenhæng udelukkende kan tildeles i områder, hvor en sådan indsats fremgår af de områdespecifikke retningslinjer." • "Styrelsen kan konstatere, at forslag til handleplan er mangelfuldt, idet Naturstyrelsens indsats mangler i oversigten over fordelingen af indsatsen mellem myndigheder og offentlige lodsejere i handleplanens afsnit "Indsatser fordelt på aktør". SVANA går ud fra, at de offentlige ejeres indsats vil fremgå af oversigten i den endelige handleplan."	Ad (4): Forvaltningen har i dialog med Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen aftalt de nødvendige ændringer, så bemærkningerne imødekommes. • Ad. bemærkningen om sammenfatning: I tabellerne 1 og 2 er <i>tilføjet</i> en kolonne, der henfører de foretagne indsatser til indsatsprogrammet. • Ad. bemærkningerne om hydrologi, forbedret natursammenhæng og Naturstyrelsens indsats: Tabel 6 er tilrettet og <i>tilføjet</i> en kolonne, der fordeler de planlagte indsatser. • De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret	Ad (4) Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres jf. dagsordenens bilag nr. 10, så bemærkningerne imødekommes.

	Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.		
	(10) Naturstyrelsen fremsætter ikke indsigelse, men bemærker: "... Hvad der derimod ikke umiddelbart fremgår af Viborg kommunes handleplan, er den indsats styrelsen allerede har udført i perioden 2009-2015. (Fremgår af NST's plejeplan kapitel 3. Status.). Naturstyrelsen lægger vægt på, at den endelige handleplan vil blive suppleret med disse oplysninger, således at Naturstyrelsens gennemførte tiltag fremgår af handleplanen." - Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.	Ad (10): Jf. foregående bemærkning til (4) har forvaltningen i dialog med Naturstyrelsen aftalt de nødvendige ændringer, så bemærkningen imødekommes. Ad. bemærkningen om Naturstyrelsens indsats: Tabel 6 er tilrettet og <i>tilføjet</i> en kolonne, der fordeler de igangværende og planlagte indsatser. - De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret	Ad (10) Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres jf. dagsordenens bilag nr. 10, så bemærkningen imødekommes.
	(15) Naturstyrelsen har desuden fremsendt resumé af deres plejeplan til handleplanen.	Ad (15): Det er et lovkrav, at offentlige lodsejeres - i dette tilfælde Naturstyrelsens - resuméer skrives ind i handleplanen.	Ad (15): Resuméet skrives ind i handleplanen (under Bilag 1).

Planforslag og nr.	Resumé	Administrative bemærkninger	Anbefalinger
Nr. 37 Rosborg Sø	(5) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) fremsætter ikke indsigelse, men bemærker: "Styrelsen har noteret, at forslag til handleplan indeholder en indsats for at forbedre hydrologien på naturarealer. Styrelsen skal gøre opmærksom på, at den nuværende tilskudsordning til forbedring af hydrologi på naturarealer udløber med udgangen af 2017, dog har 2016 været sidste år, der kunne søges til forprojekter. Der er således ikke mulighed for finansiering gennem Landdistriktsprogrammet for 2018 - 2020 af nye projekter til forbedring af hydrologi." "Styrelsen har desuden noteret, at forslag til handleplan indeholder en indsats til forbedret natursammenhæng. Styrelsen skal gøre opmærksom på, at denne indsats ikke indgår i Natura 2000-planens konkrete indsatser, og at tilskud fra Landdistriktsprogrammet til at skabe forbedret naturmæssig sammenhæng udelukkende kan tildeles i områder, hvor en sådan indsats fremgår af de områdespecifikke	Ad (5): Forvaltningen har i dialog med Miljøstyrelsen og Forsvaret aftalt de nødvendige ændringer, så bemærkningerne imødekommes. Ad. bemærkningerne om hydrologi, forbedret natursammenhæng og Forsvarsministeriets indsats: Tabel 6 er tilrettet og <i>tilføjet</i> en kolonne, der fordeler de planlagte indsatser. - De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret	Ad (5) Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres jf. dagsordenens bilag nr. 11, så bemærkningerne imødekommes.

	retningslinjer." "Styrelsen kan konstatere, at forslag til handleplan er mangelfuldt, idet Forsvarsministeriets indsats mangler i oversigten over fordelingen af indsatsen mellem myndigheder og offentlige lodsejere i handleplanens afsnit "Indsatser fordelt på aktør". SVANA går ud fra, at de offentlige ejeres indsats vil fremgå af oversigten i den endelige handleplan." - Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.		
	(11) Forsvaret har fremsendt en bemærkning til handleplanen. "Viborg Kommune har i handleplanen anført, at Forsvaret har høj prioritering af udvidelse af levesteder for damflagermus. Hertil bemærkes, at damflagermus ikke er på udpegningsgrundlaget for området, og at det må bero på en fejl, at der gælder en indsats for denne art. Forsvaret har følgelig ikke planer vedr. Rosborg Sø, som omhandler damflagermus."	Ad (11): Damflagermus ikke er på udpegningsgrundlaget for området. Det må bero på en fejl, at arten er nævnt med en indsats i statens indsatsprogram. Indsatsen for damflagermus bør derfor udgå i handleplanen, og bør derfor slettes i tabel 6.	Ad (11) Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres jf. dagsordenens bilag nr. 11, så bemærkningerne imødekommes.
	(16) Forsvaret har fremsendt resumé af deres plejeplan til handleplanen.	Ad (16): Det er et lovkrav, at offentlige lodsejeres - i dette tilfælde Forsvarets - resuméer skrives ind i handleplanen.	Ad (16): Resuméet skrives ind i handleplanen (under Bilag 1).

Planforslag og nr.	Resumé	Administrative bemærkninger	Anbefalinger
Nr. 38 Bredsgård Sø	(6) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) gør ikke indsigelse, men har følgende bemærkninger: "... Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete, områdespecifikke retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret." "Styrelsen har noteret, at forslag til handleplan indeholder en indsats for at forbedre hydrologien på naturarealer. Styrelsen skal gøre opmærksom på, at den nuværende tilskudsordning til forbedring af hydrologi på naturarealer udløber med udgangen af 2017, dog har 2016 været sidste år, der kunne søges til forprojekter. Der er således ikke mulighed for finansiering gennem Landdistriktsprogrammet for	Ad (6): Forvaltningen har i dialog med Miljøstyrelsen aftalt de nødvendige ændringer, så bemærkningerne imødekommes. - Ad. bemærkningen om sammenfatning: I tabellerne 1 og 2 er <i>tilføjet</i> en kolonne, der henfører de foretagne indsatser til indsatsprogrammet. - Ad. bemærkningen om hydrologi: Tabel 6 er tilrettet og <i>tilføjet</i> en kolonne, der fordeler og kvantificerer de planlagte indsatser. - De formelle bemærkninger om myndigheds-	Ad (6) Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres jf. dagsordenens bilag nr. 12, så bemærkningerne imødekommes.

	2018 - 2020 af nye projekter til forbedring af hydrologi." Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.	fordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret.	
	Høringssvar vedlagt dagsordenen (som bilag 5): (12) Arne Friis Hansen, Sparkær foreslår: "Der foreslås en arealudvidelse, således hele Fiskbæk ådal med sideløb samt Rævind Bæk med tilstødende naturarealer indlemmes i området. Dele af Fiskbæk å er nyligt genslynget, dræn og grøfter sløjfet. Udvidelsen vil tilgodese udvikling og etablering af rigkær i ådalen, padders levevilkår, rasteområde for mange træfugle, odders og bæklampræts levevilkår og etablering af levevilkår for bæver." "Det ville derfor være hensigtsmæssigt, at bæveren bliver en del af udpegningsgrundlaget både for Natura 2000 område 38 og 39 som nabo-å systemer til Flynder-Å systemet." "Det foreslås, at landbrugsarealer, som afvander til Rævind Bæk, omdannes til vådområder. Det er særdeles glædeligt, at store dele af Fiskbæk ådal omdannes til vådområder. Ligeledes er det glædeligt med den bevilling, som Viborg Kommune har givet til genslyngning af Rævind Bæk på en strækning fra Rismølle til umiddelbart syd for Riskær. Set i det lys ville det være meget hensigtsmæssigt, hvis området syd for genslyngningsprojektet omdannes til vådområde. Landbrugsarealer, som afvander til Rævind Bæk, tages ud af produktion, dræne sløjfes, grøfterne tildækkes og hegning/afgræsning etableres. Ved udvidelsen og udtagning af landbrugsarealerne vil der være en betydelig gevinst for klima og miljø."	Ad (12): Ang. forslaget at indlemme Fiskbæk Ådal m.m. i Natura 2000-området: - Evt. revisioner af Natura 2000-områdernes afgrænsninger foregår i en separat statsstyret proces uafhængig af de kommunale naturhandleplaner. SVANA/Miljøstyrelsen har i første halvår af 2017 igangsat et landsdækkende proces med at justere/tilpasse Natura 2000-områdernes grænser som følger: <i>"Der iværksættes, i dialog med interessenterne og EU-kommissionen, en gennemgang af afgrænsningen af Natura 2000-områderne med henblik på at undersøge muligheden for at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. at udvide de udpegede områder med mere værdifuld natur, hvor det understøtter direktivmål. (Aftale om Naturpakke, Maj 2016)."</i> Forslaget vil blive overvejet i forbindelse med denne proces. Det er indtil videre er uafklaret, om processen vil give anledning til, at der bliver indskrænket eller udvidet grænser i Natura 2000-område nr. 38 og/eller område nr. 39. Ad (12): Ang. forslaget om, at bæveren optages på udpegningsgrundlaget både for Natura 2000 område 38 og 39: - Evt. revisioner af udpegningsgrundlag foregår i en separat proces forud for statens udarbejdelser af naturplaner og dermed de kommunale naturhandleplaner. Bæveren er pt. ikke udpegningsgrundlag for nogen Natura 2000-områder, og dermed heller ikke for nr. 38. Det er på dette tidspunkt i processen ikke muligt at revidere udpegningsgrundlaget for hverken område nr. 38 eller nr. 39. Forslaget kan gennemføres i forbindelse med de fremtidige processer for revisioner af udpegningsgrundlag. Ad (12): Ang. forslaget om at omdanne landbrugsarealer omkring Rævind Bæk til vådområder: - Vådområdeindsatsen sker i regi af vandplanerne. Det er ikke muligt i processen med naturplanerne og naturhandleplanerne at håndtere vådområdeindsatsen. Forslaget vil blive overvejet i forbindelse med vandplanindsatsen.	Ad (12): Forvaltningen vurderer, at bemærkningerne ikke giver anledning til yderligere ændringer i planforslaget.

Planforslag og nr.	Resumé	Administrative bemærkninger	Anbefalinger
Nr. 39 Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber og Mønsted Ådal	(7) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) gør ikke indsigelse, men har følgende bemærkninger: • "... Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete, områdespecifikke retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret" • "Styrelsen kan konstatere, at forslaget til handleplan ikke indeholder oplysning om fordelingen af indsatsen for udtagning af kulstofholdige jorde samt bekæmpelse af invasive arter mellem de berørte kommuner og mangler en begrundelse herfor. Oversigten bør derfor udbygges, enten ved at forslaget til handleplan suppleres med en begrundelse for, at fordelingen er udeladt, eller ved at den aftalte opgavefordeling mellem de berørte kommuner tydeliggøres ved, at oversigten udbygges. SVANA går ud fra, at det af den endelige handleplan tydeligt vil fremgå, hvem der løfter hvilken indsats. Styrelsen kan desuden konstatere, at forslag til handleplan er mangelfuldt, idet Naturstyrelsens indsats mangler i oversigten over fordelingen af indsatsen mellem myndigheder og offentlige lodsejere i handleplanens afsnit "Indsats fordelt på aktør". SVANA går ud fra, at de offentlige ejeres indsats vil fremgå af oversigten i den endelige handleplan." • Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.	Ad (7): Forvaltningen har i dialog med Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen og nabo-kommunerne aftalt de nødvendige ændringer, så bemærkningerne imødekommes. Det betyder især følgende: • Ad. sammenfatning: I tabellerne 1 og 2 er der <i>tilføjet</i> en kolonne, der henfører de foretagne indsatser til indsatsprogrammet. • Ad. bemærkningen om fordeling af indsatser til udtagning af kulstofholdige lavbundslande og bekæmpelse af invasive arter samt Naturstyrelsens indsats: I tabel 6 er der <i>tilføjet</i> en kolonne, som beskriver, hvordan den aftalte planlagte indsats i indsatsprogrammet er aftalt fordelt mellem kommunerne og Naturstyrelsen. • De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret.	Ad (7): Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres, jf. dagsordenens bilag nr. 13, så bemærkningerne imødekommes.
	Høringssvar vedlagt dagsordenen (som bilag 6): (13) Danmarks Naturfredningsforening, Afdeling Viborg, Lokalgruppe Fjends bemærker bl.a., at: • "Siden 1968 har Arla oplagret ost i Mønsted Kalkgruber. ... Derfor undrer det LGF, at ... forsigtighedsprincippet tilsyneladende ikke gælder Arlas ostetransporter, som jo foregår året rundt. Derfor foreslår LGF, at ostetransporterne flyttes fra den nuværende indgang, til den indgang som eksisterede i 1950'erne:"	Ad (13): Ang. ansvaret for og forslag om en forvaltningsplan for flagermus: • For habitatområde nr. 39 er det af flagermusene kun damflagermus, der er udpegningsgrundlag – de andre flagermus er bilag IV-arter, hvor staten har ansvaret for gunstig bevaringsstatus. Viborg Kommune har kun ansvaret, når der skal sagsbehandles aktiviteter efter lovgivning omfattet af habitatbekendtgørelsen såsom planloven, naturbeskyttelsesloven og miljøbeskyttelsesloven. Mønsted Kalkgruber er ejet af Naturstyrelsen, og Naturstyrelsen har dermed det primære ansvar for flagermusenes levesteder i Mønsted Kalkgruber. Høringssvaret om ansvarsfordelingen i Mønsted Kalkgruber (modtaget den 12. december 2016) burde derfor være sendt som et høringssvar til Naturstyrelsen og deres plejeplan. Forvaltningen videresendte den 22. december 2016 høringssvaret til Naturstyrelsen, som i mail af 20. januar 2017 oplyser, at de ikke selv har modtaget noget høringssvar til deres plejeplan. Naturstyrelsen har i deres fremsendte resumé af deres plejeplan anført, at "Af hensyn til overvintrende flagermus og specielt arten Damflagermus har Natur-	Ad (13): Forvaltningen vurderer, at bemærkningerne ikke giver anledning til yderligere ændringer i planforslaget.

	... "I den forbindelse finder LGF det naturligt og ønskeligt, at Viborg Kommune udarbejder en Forvaltningsplan for flagermus i Viborg Kommune. Denne plan kunne f.eks. indeholde flagermusenes jagtrevirer, fourageringssteder, trækruter og ledelinjer, overvintringssteder, yngleområder, uforstyrrede leve- og opholdssteder samt pleje af områdets naturtyper, som tilgodeser damflagermusen. Desuden hvordan man begrænser skadelig færdsel på sårbare opholdssteder. Også problemstillingen om opstilling af vindmøller ved områder med mange flagermus burde indgå i en Forvaltningsplan. Det er LGF bekendt, at Viborg Kommune og Naturstyrelsen har ansvar for forskellige af ovennævnte områder. Ved den sidste høring ang. Natura-2000 i 2012 Viborg Kommune, var kommunens tilbagemelding på LGF's høringssvar, at "LGF's bemærkninger ikke har givet anledning til ændringer i planforslaget, da det er Naturstyrelsen og ikke Kommunen, der har det primære ansvar for flagermusenes levesteder." - LGF finder det naturligt, at Viborg Kommune og Naturstyrelsen indgår i et formaliseret konstruktivt samarbejde – til fælles bedste for damflagermusen, - og at man ikke bare "sender aben videre"." "I august 2016 blev den 115 ha store Jordbro Engsø nær Hjarbæk Fjord indviet. Området ligger i naturlig forlængelse af den nordlige del af Natura-2000 område nr. 39. ... Derfor foreslår LGF, at Jordbro Engsø og resten af Jordbro Å til Hjarbæk Fjord bliver indlemmet i Natura 2000-område nr. 39 (se bilag ...)"	<i>styrelsen fokus på grubernes internationale betydning.... En særlig udfordring er overvågningen af Damflagermus og dermed vanskeligheden ved at vurdere udviklingen i bestanden."</i> For damflagermus uden for de områder, Naturstyrelsen ejer, (fx Daugbjerg Kalkgruber) har Viborg Kommune ifølge § 19e i naturbeskyttelsesloven ansvaret for at pålægge en ejer af en ejendom en drift, der kan sikre N2000-planens bevaringsmålsætning. I nr. 39 er bevaringsmålsætningen for damflagermus, jf. Natura 2000-plan 2016-2021, at levestedet skal være i gunstig bevaringsstatus. Basisanalysen for nr. 39, revideret udgave, oplyser, at tællinger viser fremgang i antal af damflagermus i området. Dermed vurderer Viborg Kommune, at damflagermus er i stigning eller som minimum stabil i området, og at der derfor ikke er behov for yderligere indsats uden for Mønsted Kalkgruber. Naturstyrelsen har i deres fremsendte resumé af deres plejeplan anført, at "<i>Af hensyn til overvintrende flagermus og specielt arten Damflagermus har Naturstyrelsen fokus på grubernes internationale betydning.... En særlig udfordring er overvågningen af Damflagermus og dermed vanskeligheden ved at vurdere udviklingen i bestanden."</i> For damflagermus uden for de områder Naturstyrelsen ejer (fx Daugbjerg Kalkgruber), har Viborg Kommune ifølge § 19e i naturbeskyttelsesloven ansvaret for at pålægge en ejer af en ejendom en drift, der kan sikre N2000-planens bevaringsmålsætning. I N39 er bevaringsmålsætningen for damflagermus (jf. Natura 2000-plan 2016-2021), at levestedet skal være i gunstig bevaringsstatus. Basisanalysen for N39, revideret udgave, oplyser, at tællinger viser fremgang i antal af damflagermus i området. Dermed vurderer Viborg Kommune, at damflagermus er i stigning eller som minimum stabil i området, og at der derfor ikke er behov for yderligere indsats uden for Mønsted Kalkgruber. Det er også anført i forslaget til handleplan under 'Behov for indsatser'. Den daværende Miljøminister udpegede i 2007 Damflagermus som Viborg Kommunes såkaldte ansvarsart, men Viborg Kommune er ikke forpligtet til at udarbejde en forvaltningsplan for flagermus. Ad (17): Ang. forslaget at indlemme Jordbro Engsø og resten af Jordbro Å i Natura 2000-området: Evt. revisioner af Natura 2000-områdernes afgrænsninger foregår i en separat statsstyret proces uafhængig af de kommunale naturhandleplaner. SVANA/Miljøstyrelsen har i første halvår af 2017 igangsat et landsdækkende proces med at justere/tilpasse Natura 2000-områdernes grænser som følger: "<i>Der iværksættes, i dialog med interessenterne og EU-kommissionen, en gennemgang af afgrænsningen af Natura 2000-områderne med henblik på at undersøge muligheden for at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. at udvide de udpegede områder med mere værdifuld natur, hvor det understøtter direktivmål. (Aftale om Naturpakke, Maj 2016)."</i> Forslaget vil blive overvejet i forbindelse med denne proces. Det er indtil videre er uafklaret, om processen vil give anledning til, at der bliver indskrænket eller udvidet grænser i Natura 2000-område nr. 39.	
--	---	--	--

	(18) Naturstyrelsen har desuden fremsendt resumé af deres plejeplan til handleplanen.	Ad (18): Det er et lovkrav , at offentlige lodsejeres - i dette tilfælde Naturstyrelsens - resuméer skrives ind i handleplanen.	Ad (18): Resuméet skrives ind i handleplanen (under Bilag 1).
--	---	---	--

Planforslag og nr.	Resumé	Administrative bemærkninger	Anbefalinger
Nr. 40 Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder	Høringssvar vedlagt dagsordenen (som bilag x): (8) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) gjorde indsigelse: "Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning finder det ikke tilstrækkeligt beskrevet i handleplanudkastet, hvorledes forslag til handleplan løfter den indsats til etablering af lavbundsarealer, der er beskrevet i indsatsprogrammet, idet oversigten over fordelingen af opgaver, jf. miljømålslovens § 46 a, stk. 1, nr. 3, ikke angiver, hvordan denne indsats er fordelt mellem de involverede kommuner. Oversigten bidrager væsentligt til at sikre gennemskuelighed i tilfælde, hvor der er flere aktører, således at det kan vurderes, hvordan Natura 2000-planens indsatsprogram samlet set planlægges realiseret. Forslaget til handleplan skal derfor suppleres, så den aftalte opgavefordeling mellem aktørerne fremgår." Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden: "Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal ... bemærke, at det er vanskeligt for styrelsen ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens konkrete indsats for den forudgående periode er realiseret. Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret." "Styrelsen har noteret, at forslag til handleplan indeholder en indsats for at forbedre hydrologien på naturarealer. Styrelsen skal gøre opmærksom på, at den nuværende tilskudsordning til forbedring af hydrologi på naturarealer udløber med udgangen af 2017, dog har 2016 været sidste år, der kunne søges til forprojekter. Der er således ikke mulighed for finansiering gennem Landdistriktsprogrammet for 2018 - 2020 af nye projekter til forbedring af hydrologi." - Desuden er der formelle bemærkninger om myndighedsfordeling	Ad (8): En indsigelse betyder, at Byrådet ikke kan vedtage planforslaget endeligt, før der er opnået enighed med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning om forslaget indhold, jf. miljømålslovens § 46 e. Hvis der ikke ved forhandling kan opnås enighed, træffer miljøministeren afgørelse, jf. miljømålslovens § 46 e, stk. 2. - Forvaltningen har i dialog med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, Naturstyrelsen, Forsvaret og nabokommunerne aftalt de nødvendige ændringer, så indsigelsen er ophævet (den 15/2-17). Det har følgende konsekvenser for planen: Ad. indsigelsen om indsatser til etablering af lavbundsarealer samt bemærkningen om hydrologi: I tabel 6 er der <i>tilføjet</i> en kolonne, som beskriver og kvantificerer, hvordan den aftalte planlagte indsats i indsatsprogrammet er aftalt fordelt mellem kommunerne, Forsvaret og Naturstyrelsen. Ad. bemærkningerne om sammenfatning: I tabellerne 1 og 2 er der <i>tilføjet</i> en kolonne, der henfører de foretagne indsatser til indsatsprogrammet. - De formelle bemærkninger om myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering er opdateret	Ad (8): Forvaltningen anbefaler, at planforslaget ændres, jf. dagsordenens bilag nr. 14, så indsigelsen og bemærkningerne imødekommes.4

	mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) samt bemærkninger om opdatering af love og bekendtgørelser samt strategisk miljøvurdering.		
	(17) Forsvaret har fremsendt resumé af deres plejeplan til handleplanen.	Ad (17): Det er et lovkrav , at offentlige lodsejeres - i dette tilfælde Forsvarets - resuméer skrives ind i handleplanen.	Ad (17): Resuméet skrives ind i handleplanen (under Bilag 1).
	(19) Naturstyrelsen har fremsendt resumé af deres plejeplan til handleplanen.	Ad (19): Det er et lovkrav , at offentlige lodsejeres - i dette tilfælde Naturstyrelsens - resuméer skrives ind i handleplanen.	Ad (19): Resuméet skrives ind i handleplanen (under Bilag 1).